

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP. — UDVARHELYVÁRMEGYE, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési díjak: Egész évre 4 ft. Fél évre 2 ft. Negyed évre 1 ft. Egy példány ára 8 kr. Papoknak és tanítóknak egész évre 3 ft — Hirdetések és előfizetési díjak a kiadóhivatalhoz (Betegh Pál könyvnyomdája) intézendők. Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő:
Dr. Vajda Emil.

Főmunkatárs:
Pogány Kornél.

Társ szerkesztők:
Solymossi Endre.

Embery Árpád.

Kiadó- és lapnyomdájosa: Betegh Pál.

A lap szellemi részét illető közlemények a főszerkesztőhöz intézendők. Kéziratok nem adandók vissza. — Hivatalos hirdetések 100 szögig 2 kr. azonfelül minden szó 1 kr. magán hirdetések □ em-ként 3 kr-ért közölhetők. Bélyeg díj külön 30 kr. Nyilttér sora 15 kr. — Hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.

Husvét.

Meghalt és — föltámadt!
Zúgnak a harangok, ünnepi dísz öltött városunk apraja-nagyja és a hívők serege a templomba siet. S. ivainkben vallásosság honol, arcunkon öröm tükröződik vissza, mert a feltámadott Jézus Krisztusnak ünnepét üljük ma. Ezen napon feledjük az élet számtalan baját, sok gondját és bűjét! Örvendünk és higgyünk!

De vessünk egy pillantást a multra, hogy abból reményt merítve, következtessünk a jövőre.

A föld megsemmisülhet; a mit az emberi ész és kéz alkotott, romba dülhet; nemzedék után nemzedék szállhat a sírba: de nem az az alkotmány, melyet a világ Megváltója két ezer év előtt készített, életével megszentelt és halálával megpecsételt. Jézus Krisztus mondá: „Szeresd az Istent mindennek fölött, szeresd embertársaidat, mint magadat; szeresd még ellenségeidet is; mindent, a mit akartok, hogy cselekedjenek nektek az emberek, ti is azt tegyétek nekik”. Vallása a világot erkölcsileg átalakította; az örökké élni fog és az emberek milliói a feltámadás ünnepén megújult testi és lelki erőt nyernek, melyeknek alapján az életben tovább küzdeni tudnak.

Általában nehéz az élet; gond, küzdelem, szenvedés a mi osztályrésznünk. Kezdődik a bölcsönél és tart a sirig. Senki magát boldognak nem mondhatja, mert ha ma az, holnap már szerencsétlen lehet.

Gyakran a hatalmas, gazdag, vitéz élete utjában lerokkad, míg esetleg a gyöngé, a szegény, gyáva czéljához jut.

Azt mondja a mese, de az élet igazat ad, hogy gyakrabban győz a hamisság, mint az igazság; többet ér a szerencse, mint az áldás.

Elbuknak, megsemmisülnek milliók; elpusztulnak, kivesznek, beolvadnak népek, országok, földrészek; porba hullnak a leg-

nemesebb, legszebb, a legszentebb erények bajnokai is.

De vajjon ennek alapján állíthatjuk-e, hogy a hamisság diadala teljes volt? Ha elbukott egy igaz, nem támadt-e helyébe más igaz?

Vajjon a hit és litetlenség, az igazság és hamisság, nemesség és nemtelenség harcza nem akkor kezdődött-e, midőn a zsidók a világ megváltójának, Jézus Krisztusnak a fejére nyomták a töviskoronát? Vajjon a hamisság első diadala nem az volt-e, midőn néhány vas-szeggel durva keresztfára szegezték az Istenember testét?

Minden sorstól üldözött ember vigaszt és megnyugvást találhat abban, hogy Jézus Krisztus Isten fia volt és mégis sokat szenvedett, rettentő kínokat kiállt, meghalt, de feltámadott és diadalt ült. Isten fiának példája új erőt, lelkesedést öltött tanítványaiába, nem remegtek többé ellenségeik előtt, mert a hit volt az új tegyverük és az a tudat, hogy vértanuságért mennyei boldogságban részesülnek. Ez bátorítson minket is az élet további küzdelmében.

És azért a keresztért, melyre megváltónkat feszítették, hány ország porát áztatta a vér, hány hős rohant a biztos halálba és mennyi rom, pusztulás, nyomor követte nyomát? De a vért a föld itta meg és arany kalász terem rajta; a nálaiba rohant hősök nyomába újak támadtak; pusztulást, nyomort, romot áldás, béke követte és a földgolyó tovább forgott tengelye körül s im, látjuk, csodáljuk a kereszt hatalmát: egy felvilágot üdvözít, a hívők seregei ujjongó szívvvel zengenek ma dicséneket az Isten fiának, a ki megfeszítették, meghala és eltemették, harmadnapra haloitáiból föltámadta. . . .

Üdv az olvasónak a feltámadás ünnepén! Legyen e nap a kiengesztelődés, a béke és szeretet napja, a feltámadás igazi ünnepe!

Megyénk és városunk fejlődése.

Ugron János alispárnak az elmúlt 1895 év II. felére szóló jelentése, mely a törvényhatóság közgazgatási, culturalis és közgazdasági életére vonatkozólag oly gazdag s becses adatokat tartalmaz, a napokban jelent meg egy vaskos füzetben.

A tanulságos füzetből érdekesnek tartjuk főlemlíteni, hogy városunk érdekében egy igen nagy fontosságú mozgalom indult meg, a miről külsőben lapunk hasábjain többször behatóan tárgyaltunk, melynek czélja Szombatfalva, Bethlenfalva és Kadicsfalva községeknek a városhoz való csatolása. Ha e mozgalom sikerre vezet, Székely-Udvarhely város életében egy új korszak nyílik meg, a rohamos fejlődés, a biztos alapra helyezett emelkedés korszaka. E terv megvalósítása képezné a városra nézve a legszebb és legbecsesebb millenniumi emléket.

Sajnálattal említi fel a jelentés, hogy a városi tanács e tekintetben a vármegye egész közvéleményével helyezte magát ellentétbe. Pedig a jelenlegi közhangulat, a város lakosságának minden rétegében felébredt szükségérzet által keltett lelkesedés és áldozatkészség felhasználása és a város fejlődésére oly kedvező jelenlegi viszonyok okos kiaknázásával a multnak sok mulasztásai lennének pótolhatók, a város polgárainak érzékenyebb megterhelhetetési nélkül. Kiemeli a jelentés dicsérőleg Gálffy Endre főjegyző buzgalomát a katonai ügyek vezetésében s Szombatfalvy Lajos főkapitány erélyét a rendőri ügyekben.

A közegészségügy kielégítő volt. A közlekedés s az állami közutak fontartására nagy gond volt fordítva.

A székelyudvarhelyi piacztér közelében tervezett utcarendezési munkálatok befejeztettek s ezzel a város sokat nyert. Megjegyzendő, hogy ezzel még a rendezés nincs véglegesen megoldva. Szépitési s rendezési szempontból fölötté fontos az ev. ref. templom mellett levő rozszant vásárbódék föltétlen lebontása. Leghelyesebb volna egy részét áthelyezni a piacztérre. A városi tanács figyelme I^o évvel ezelőtt föl volt biva, mindez ideig azonban érdemleges lépés nem tétetett ez ügyben a város részéről.

A közművelődési ügy is sok dicséretes haladást mutat föl. Összes iskolázottak száma 16950 volt.

A közgazdasági viszonyok, általában véve, kielégítők. Itt is sok még a teendő. A gazdasági előhaladás két nagy akadály: a birtokviszonyok

TÁRCSA.

Két évszak küzdelme.

Tél ruhája kiterítve.
Foszlánnyokra összetépve.
Ki tette ezt? — Napsugára —
Zugja a szél, tél barátja.
— Im hatalmad én megtöröm, —
Sugaraddal nem törődöm.

Derült az ég, mosolyog le a földre,
Reményt lop be az emberek szívébe.
Hegyek mögül leskelődő orgiák.
Magsuhintja szél uram az ostorát,
Ki lesz győztes? Jog és erő verekszik,
Halványuló naptányérja, felhők mögé menekszik.

Hosszu harcuk átérzik a földiek,
Derű-boru hullámaik hordozzák a kebeleket.
Boru mögött fel felesillan a remény;
Földhözragadt, kicsiny hitű csak szegény,
Itt is van már a reménynek zöld színe:
Apró füvek kerülnek a földszíne.

Tarka barka madársereg hangicsál,
Ott a réten gyermekcsereg szaladgál.
Kedves hangjuk olvad egy dics énekbe,
Tavaszzellő repíti fel az égbe.
Ott mosolygó kis angyalok szétnyitják a kárpitot
Oh Istenem! dic ösöged, bölcsességed látni ott.
Lázár Katinka.

Leányomhoz.

(Folytatás és vége.)

Idé járt édes anyád is 5 éves korától tizenegy éves koráig, minden évben, a hóleeséstől virágvasárnapig. Akkor úgy számították az iskolai évet. A tanítást reggel csak a harangozói tiszt elvégzése után kezdette meg, úgy 9 óra tájban, ha puliszkáját megfőzte és elköltötte. A tanítás tartott addig, míg a fiztelendő úr háza tetején levő csengettyű figyelmeztette arra, hogy már delet baran gozhat. Délután folytatta a tanítást a vecsernyei harangozásig.

A tanulók osztályokban nem igen voltak besosztva. Mindenik külön foglalkozott, főképen az írás tanulásánál. Mindenik kapott egy negyediv papírt Bod bácsitól. Ő azt megvonalozta. A betűket plajbászszal ráírta s a tanuló pennával (ludtoll) tintával utána festette. Az órarend, az nem zavarta. Taneszközt, a fali olvasó-táblán kívül, nem láttak s ezt is csak a haladók tudták olvasni. A számolás tudományához egyetlen taneszköz, a kezdőknek a 10, a haladóknak a 20 ujjok volt.

A végzőknek volt aztán könyvük is, s. i. egy szent történet és énekes könyv, az olvasás gyakorlására és a saját erejükön való tanulásra; a számolásnál ezek már használgatták a táblát és krétát is.

Ezeket kívül tanított erkölcsi és illemszabályokat, apró versekben. Imádságokat, énekeket. Mindezeket szóval tanította az iskolában. Ezek képezték a tanítás súlypontját. Ha hat tél után valamelyik az olvasásban még csak baktatott, a számolásban pedig mindig használta az ujját, senkinek se jutott eszébe, hogy megbotránkozzék, de ha ezeket elvételte, ha idősebb mellett jobbfelől ment, vagy idősebb utját keresztelte, idősebb szavába belevágott stb., mikről a versikék szóltak, azon már meg tudtak botránkozni.

De volt is akkor a falunak tisztességtudó és templomot járó népe!

Mikor pedig eljött virágvasárnapja, a vizsgálatot a templomban tartották meg, hol a jómagaviseletet, jó tanulást pattogatott kukoricakakassal és dióval jutalmazták az előjárók, a leánykasereg kimondhatlan öröme.

Sokan pedig a hat telet se járták ki, mert abban az időben talán az a nézet uralkodott, nemcsak pusztán a földműves népnél, hogy asszonyembernek az is sok, mennyire Bod bácsi vihette.

Most édes leányom, ha a háznál a leánygyermek külön oktatásban, nevelésben nem részesült, elképzelheted, minő ismerettel lettek leányokká.

Hanem a bajon a középosztálybeliek úgy igyekeztek segíteni, hogy: ha nem volt mód házi

rendetlensége és a beruházásokhoz szükséges olcsó tőke hiánya, ma is fennáll, de e tekintetben sokat javultak a viszonyok s tőlünk függ e javulást elősegíteni.

Az arányosítás nemsokára befejezést nyer; a tagosítás már 40 községben részint be van fejezve, részint folyamatban van, jövőre arra kell törekedni, hogy a commasatio üdvözüljön a nép-nél kellő támogatásra találjon.

A kis gazdák hiteligenyei kielégítésére ott vannak a köz-égi hitelszövetkezetek, a nagyobb birtokosok részére pedig a M. Váshelyen állami támogatás mellett legközelebb megalakuló »Agrár takarékpénztár részvénytársaság«, melynek épen a nagyobb gazdasági beruházásokra nyújtandó olcsó kölcsön egyik főcélja. (Jövő számunkban bőven ismertetjük e részvénytársaság célját). A hitelszövetkezetek további meghonosítására kell jövőben törekedni, a birtokosoknak kellene élére állani a dolgoknak. A birtokos osztály egy másik fontos feladata volna, hogy tőkékkel a marosvásárhelyi agrár takarékpénztár megismosodásához hozzá járuljanak s ezáltal a hitelintézet által nyújtott előnyöket közgazdaságunk fellendítésére felhasználni igyekezzenek. Csekély áldozat lenne bármelyik birtokosnak is egynéhány 100 frtos részvény aláírása.

A megyei gazdasági egyesület, habár szegény anyagi viszony tekintetében, dicséretesen működött s buzgóan törekedett a gazdasági előhaladás elősegítésére.

Az iparfejlesztő bizottság is szorgalommal munkálkodott. Jövőre a korondi agyagipar tovább fejlesztése, az ipari szakoktatás rendezése, a nemes fűz meghonosításával kapcsolatosan a kőszáronás háziiparszerűleg való tovább fejlesztése van tervbe véve. Jövőre a keresk. min. ur segélyezése mellett s az orsz. iparegyesület és a marosvásárhelyi iparkamara közvetítésével magán iparosoknál is helyezhetők el, teljes ingyenes ellátással, székely tanoncok és így remélhető, hogy a nagy számban jelentkezett ifjak mindenikének lehet kenyeret juttatni.

A kiállítás megtekintése is meg van könynyitve, csoportos kirándulás esetén, Bpsten 2 napi ellátás mellett, az utazási költségekkel együtt, iparosoknak 8 frt, földműveseknek 5 frt költséggel van lehetővé téve a fölmenetel. Kívánatos, hogy a megyéből minél többben vegyék igénybe e nagy kedvezményt.

Az árva és gyámhatósági ügyek állapotáról Ugron István elnök számol be külön jelentésben.

Az alispáni jelentésből, mely fölmutatja a hiányokat, melyeken jövőre nézve segíteni kell; minden téren a legfontosabb tenni valókat, ostoroz, hol szükségét látja, tanácsol, buzdít, — sok megnyugtatót olvashatunk ki s legfőképp azt, hogy vármegyénk jövője s fejlődése biztos és erős kezekbe van letéve. — a.

A millennium alkalmából a népiskolákban tartandó iskolai ünnepségek tervezete.

(Folytatás és vége.)

9. Három gyermek elszavalja Vida József »Tatárjárás« című költeményét. A történelem felélése itt elmarad. Azért szaval három gyermek, mert a költemény 3 részből áll. Egynek sok is volna az egész vers, s három által szavallva, érdekesebb is.

tanítót tartani, apa, anyja egyakarattal vezették otthon a tanítást, pótolták az iskola hiányait s lettek gyermekeik házi tanítóivá. Vihették volna városra is, mert akkor is a városokon jobban rendezett iskolák voltak, de a tanítás nem lett volna házi, mely a kis leányoknál megadja egész életükre a zománcot.

Ilyen házi tanítás pótolta édes anyádnál is az elemi iskola hiányait.

Nagy szülőid példáját követte édes anyád is, mikor tégedet az elemi iskoláidban vezetett, tanított. Nagy szülőid példáján járva, vált tanítónővé a veletek való foglalkozás közben.

Még csak arra figyelmeztettek, hogy azoknak állítása, kik a nőknél nem sok tudást, hanem jó gazdaságosságot emlegetnek, a mai korban hiábavalóság, ép úgy, mint azoké, kik csak a soktudást keresik. És pedig azért, mert hogy ki a jó háziasszony, azt a régibb korban a régi körülmények határozták meg, mikor legfőbb kellék csak a szorosabban vett gazdaságosság volt; míg a mai korban a jó házi asszony fogalmától azonkívül a tudás bizonyos foka se választható el, ha gyermekeit is a jelen kor kívánalmai szerint akarja nevelni. Minél több tudással, ismerettel lép a leány az életbe, annál biztosabban tehet szert a »jó házi asszony« dicsőséges és a »jó honleány« még dicsőségesebb nevére.

10. Másik két gyermek közül a fiú elmondja a történelemből Nagy Lajost, a leány elszavalja Dömény József »Királyi tett« című költeményét, mely Nagy Lajos azon nemes tettét éneklí meg, midőn Szeredayt a vízből kihuzta.

11. Egy leány elmondja Hunyady Jánost, egy fiú elszavalja Czuczor Gergely »Hunyady« című versét. (Ki áll amott a szirttetőn?)

12. A mohácsi vész felelése s Kuthen »A látók« című versek-jének szavalása, mely II. Lajosról szól.

13. Egy leány elmondja a magyar szabadságharcz történetét, egy fiú elszavalja Tóth Kálmán »Előre!« című költeményét.

14. A tanító felolvassa a magyar történelem legkiválóbb alakjainak névsorát, egyszerűen megemlítve azok kimagasító tulajdonát. Ilyeténképen: Árpád hazát szerzett nemzetünknek; Szent István keresztény hitre térítette a magyar nemzetet; Szent László vitéz király volt és böcs törvényeket hozott; IV. Béla újra alapítá a tatárok által elpusztított országot; a két Forgács testvér életének áldozásával tartóztatta föl a tatárokat, midőn IV. Bélát üldözték; Szent Erzsébet, II. Endre leánya, egész életét a szegények és betegek ápolásával töltötte; Szécsi Dezső, ifjú nemes, öltözetet cserélt Róbert Károlyival, midőn a király élete veszélyben forgott és hősiesszen meghalt stb. Az egésznek felolvasása, Árpádtól Deák Ferenczig, nem tart tovább 6—7 percznél. Nyomban utána egy fiú elszavalja Tóth Kálmán »Ki volt nagyobb« című versét, egy leány pedig Büttner Lina hasonlító című költeményét, mely az előbbinek travesztálása olyképen, hogy ebben nőalakok szerepelnek.

15. Az iskola legjobb tanulója egy jól betanult rövid, lelkes beszédet mond, melyben ígéretet tesz társai nevében, hogy e hazát szeretni fogják, hű polgárai lesznek; életökben mindig fölvirágoztatására fognak törekedni szorgalmukkal és polgári erényeikkel, s ha kell, életüket, vérüket fogják feláldozni érte. Végül kéri a nemzetek Istenét, hogy áldja meg hazánkat, védelmezze külső, belső veszedelmektől s tartsa meg és tegye nagygyá, a jövő ezer évben.

16. Az iskolai elnök néhány lelkesítő szót intéz a gyermekekhez.

17. A gyermekek és jelenlevők felállnak s a gyermekek eléneklí a »Szózat« két versét.

Ezzel az ünnepség véget ér.

A történelmi részt az ünnepséghez az Eötvös-alap országos bizottsága által kiadandó millenniumi füzet fogja tartalmazni. Egy füzet: ára 20 kr.

Nem szabad feledni, hogy ha az iskolai záró vizsgálatokon elítélendő személynysítés a feleleteket előre kijelöli a gyermekeknek, — itt mulhatlanul szükséges már hetekkel előbb kiosztani minden gyermeknek a neki szánt verset vagy történelmi feleletet. Mert az ünnepség magasztosságát nem szabad zavarni semmi akadozásnak vagy javítgatásnak. Itt már a tanítónak teljesen passzív szerepet kell folytatnia. Sőt nem szabad még igazgatnia vagy a szereplőket kiszólítania sem. Mindenkiük tudnia kell, mi a teendője és mikor következik szereplése. Ez pedig az ünnepély több szöri próbálása és ékképen történendő teljes begyakorlatása által érhető el. Véghetetlenül fontos és szükséges dolog, hogy a gyermekek a verseket és feleleteket ne hadarva vagy énekelve mondják el, hanem lassan, értelmesen, az írásjeleknél kellő szüneteket tartva s legalább jól hangsúlyozva. S ez természetesen nemcsak a szavaltokra, hanem a történelmi feleletekre is rendkívül szükséges kívánalom. Hiszen minden gyermekre egy vers s legfőlebb még egy felelet esik, s erre is hetek vannak előkészületül; tehát egészen könnyen elérhetők e kívánalmak. Ha valamely iskolában nincs annyi alkalmas gyermek, mint a menüi a program szerint szükséges, egy-egy gyermek szerepelhet kétszer is, ugy azonban, hogy egyszer szaval, másszor feleletet mond.

Ujból felemlítendő még az is, hogy ha lehet, minden gyermek nemzeti színű vállszalagot s minden leány ugyanezt és kis fejkoszort viseljen; de ha ez ki nem vihető, legalább a szavaltók és felelők hordjanak ilyen díszet.

Az elkerülhetetlenül szükséges és gyakori próbákra nézve megjegyezdök, hogy azok a lezkeorák után és ne a többi gyermekek jelenlétében tartassanak, nehogy elveszítsek érdekességüket.

III. Kirandulás.

Az iskolai ünnepség körülbelül 12 óra körül ér véget. A gyermekek innen egyenesen a kirandulás helyére mennek, a tanító, illetőleg tanítók vezetése alatt. Négyesével sorjába állnak; elől a legnagyobb gyermek nemzeti zászlót visz, ha kettő van, még impozansabb a menet. Indulótémpóban dalolják az »Insurgensek indulóját« (Szittya vitézek a harczi riadalma), a melyre igen jól lehet lépni. A kirandulás helyén ebéd várja őket, a melyet két-három asszony (szülő) kívül már elkészített Evőeszközt minden gyermek előtte való nap visz magával az ebédfőző asszonyok valamelyikének házához, a honnan azután azok kiszállítatnak.

A költség beszerzésére négy mód van. Vagy az iskola pénztárából, vagy a községi pénztárból kérelmezhető, vagy a gyermekek maguk hozzanak megfelelő összeget, vagy végre gyűjtés által hozható össze a kívánt pénz.

Évés után a gyermekek szabadon játszanak. Mintegy másfél óra múlva versenyfutás, versenyugrás és sulydobás rendezendő, melyben csak a fiúk vesznek részt. A versenydíj lehet valami díszkötésű könyv. A leányok között e helyett egy vagy két díszkötésű könyv sorsoltatik ki olyformán, hogy valamennyinek a nevéét egy-egy kis darab papírra írja s egy kalapból kihuzatja a tanító.

5—6 óra körül ismét oly módon mint kimentek, hazavonulnak a gyermekek.

A község közepén, vagy valamely alkalmas helyén eléneklí a Himnusz s ezzel szétoszolván, az ünnepség véget ér.

Előfizetési felhívás.

A »Székely-Udvarhely« cz. közigazgatási, közgazdasági, köznevelődési és szépirodalmi hetilap 1896. évi II. évfolyamának — április-juniusi — 2-ik negyedére új előfizetést nyitunk. Előfizetési díjak:

Table with 2 columns: Category and Price. Rows include: Egész évre (4 frt), Félévre (2 frt), Negyedévre (1 frt), Papoknak és tanítóknak (3 frt), Külföldre egész évre (6 frt).

Azon t. előfizetőink, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, kérjük annak szives kiegyenlítésére, nehogy a lap s étküldése fennakadást szenvedjen. Előfizetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

A kiadóhivatalnál.

Ajánljuk e felhívásunkat a hátralékban levő t. községi előljáróságok szives figyelmébe.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Boldog husvétii ünnepeket kívánunk t. olvasóinknak.

Tekintettel a székely nemzeti millenárius emlékoszlop érdekében megindult mozgalomra, lapunk állandó rovatot nyit s a befolyt adományokat hétről-hétre nyugtazza.

Ujabbán érkezett adományok: a helybeli Székelygy. takarékpénztár 15 frt; a helybeli nőegylet, Bod titkár indítványára 10 frt; a márcz. 15-ét rendező bizottság Parajdou 4 frt; Nagy Sándor ref. lelkész (115) Hidvég 1 frt; mely összeget hálás köszönettel nyugtáz a bizottság. Fösszeg: 3571 frt 33 kr.

— Lapunk mai számában kezdjük meg C a r m e n S y l v a ; a román királynő egyik legszebb novellájának közlését »Neága« cím alatt. Ő Felsége a királynő kihallgatáson fogadta Gondáné S t e i n b u r g Irén urnőt s kegyesen följosította őt a szép elbeszélés lefordítására. Magas beleegyezését a következő levélben adta meg: »Madame, őszinte örömmre szolgál önnel a kellemes hírt tudatnom, hogy Ő Felsége a királynő kérését barátságosan fogadta s önnek kegyesen megengedni méltóztatott, »Neága«-nak magyar nyelvre való átültetését. Midőn egyuttal azou óhajomnak adok kifejezést, hogy szép vállalkozásával a legszébb s legfényesebb sikert arassa, vagyok szives üdvözlettel Olga Maurojénu, Grande Maitresse de S. M. La Reine. « A mai, husvétii szám »Csanakok« rovatában találják lapunk előfizetői és olvasói a bájos novellát kezdett, mely körülbelül 12 számra fog kiterjedni. Carmen Sylva neve sokkal ismertebb, semhogy a felséges ironöt és művelt s szokásos dícsériákkal kellene a »S z é k e l y U d v a r h e l y « olvasóinak bemutatnunk. Elbeszéléseit a művelt világ minden nyelvére lefordították s neve immár világhírű. »Neága« most jelenik meg először magyar nyelven s bátran állíthatjuk, olyan tetszetős, magyaros kontósbén, a minőbe ritkán öltöztetik az idegen termékeket. Gondáné Steinburg Irén, ki évek óta Bukarestben él, alapos ismerője a román népnek, nyelvnek és erkölcsöknek s így a fordítás nehéz munkáját dícséretes könnyedséggel győzte le. Szabadjon remélünk, hogy lapunk minden barátja szivesen és örömmel fogadja »Székely-Udvarhely« husvétii megjelentését s meg vagyunk győződve, hogy élvezettel fogják olvasni a postikus kis elbeszélést a sikerült magyaros és választékos fordításban. Üdvözöljük Gondáné Steinburg Irén »Székely-Udvarhely« munkatársai közt s kérjük, minél többször keresse fel lapunkat becses soraival.

— Meghivo. A millenniumi bizottság folyó hó 10 éu, d. u. 5 órakor ülést tart a városház termében, melyre az érdeklődőket tisztelettel meghívja az elnökség. Tárty: Az oszlopkészítés tárgyában kötött szerződés jóváhagyása; indítványok. Ugyanekkor bemutatja Scheffler Nándor igazgató, mint az emlékoszlop művész készítője, a tervezett oszlop gypsz mintáját is.

Folytatás a mellékleten.

Melléklet a „Székely-Udvarhely“ 14. számához.

— **Villámás és menydörgés.** Mult hét hétfőjén három hét óta tartó nyájas napsug rak, melyek annyira fölmelegítették a levegőt, hogy csak itt-ott lehetett látni nagy kabátba bujt öreg urakat, eltűntek, mert azokat tavaszias menydörgés, villámás váltotta fel. Falb Rudolf jóslata, ki a legkritikusabb napnak március 29-ét jelölte, csak annyiban vált be márcz. 30-án városunkban, hogy az idő meghűvösödött és a derűs, meleg napokat csunya esős idő váltotta fel.

— **Mózes Károly,** jó hírek s nagy kedveltségnek örvendő lovardája, részint a közöbajnak engedve, részint a körülmények szerencsés alakulása folytán, meghosszabbítja udvarhelyi tartózkodását s még három előadást rendez. Az első ma, vasárnap este, a helybeli városi hivatalnokok nyugdíjalapja javára, mely jótékony célú előadást a műpártoló közönségnek figyelmébe ajánljuk. A 2-ik előadást hétfőn az igazgató saját társulata tagjainak javára rendezi, hogy anyagi helyzetükön javítsanak. A társulat számos kiváló erővel dicsekedik, a kik sok élvezetes órát szereztek nekünk s valóban megérdemlik, hogy ez estén zsufolt háznak mutassák be bámulatos mutatványait. Kedden este lesz az utolsó bucsu előadás, a midőn még egyszer lesz alkalmunk gyönyörködni mister Jenő, mister Eduard vakmerő lovaglásában, miss Flóra kecses lovaglási tánczaiban s az igazgató specialis érdekes productióiban. Mindhárom előadásra a direktor ur valami különös meglepetéssel fog kedveskedni. Mi a magunk részéről is különösen felhívjuk a közönség figyelmét e 3 előadásra; tömeges látogatásával tegye lehetővé, hogy a derék társulat a legkellemesebb emlékekkel távozhassék városunkból.

— **Köszön.t nyilváníítás.** Midőn Székely-Udvarhely város nemes közönségétől e helyen is bucsut veszek, kedves kötelességemnek tartom hálás köszönetemet fejezni ki azon nagyrabecsült pártfogásért, melyben 3 1/2 hónapi itt tartózkodásom ideje alatt részesíteni kegyesek voltak. Örökre feledhetetlenek lesznek előttem azon szép napok, melyeket itt társulatommal töltöttem s mindig igaz örömmel fogok azokra visszagondolni. — Kérem Udvarhely város kedves közönségét, tartásnak meg engem s társulatom minden tagját szíves emlékükből s ha a jó sors ismét körükbe hoz, fogadjanak oly lelkes örömmel, tanúsításnak irántunk olyan pártfogást, a milyennel eddig elhalmoztak. Fájó szívvel veszünk bucsut Önöktől s az ég áldását kérjük e város minden lakójára, kik anyai jószágot tanúsítottak irántunk. Isten örököse. Még egyszer hálás köszönet. A viszontlátásra. **Mózes Károly,** lovarda-igazgató.

— **Megyei közgyűlés.** A tavaszi közgyűlést f. hó 8-án, d. e. 10 órakor, a régi városház nagytermében tartják meg. A tárgysorozat 72 számból áll.

— **Tanító gyűlés.** Az udvarhelymegyei ált. tanítói testület udvarhelyi járási fiókköre mult hó 18-án tartotta meg ez évben a II-ik rendes ülését. A fiókkör tanító tagjai — egynek kivételével — teljes számmal jelen voltak, a tanító-tagok kivül résztvettek az ülésen: Lajos János ev. ref. lelkész és Hegyi Zsigmond körjegyző Bögözből; Szabó József helyb. iparos, mint rendes tagok; Orbán Áron h. isk. sz. elnök, Biró Lukács, Székely Mátyás h. lakosok, a helybeliek közül többen is s végül a tanítók fuvarosai e vidékről. Az ülést megelőzőleg a helyi ev. ref. templomban jelent meg a testület, hol Bedő András bikafalvi lelkész megható imája és a tanítók alkalmoszerű éneke dicsőíté az Ur nevét. Az ülés Keresztes János fiókköri elnök bizalomkeltő megnyitásával vette kezdetét, mely után jegyzőkönyv olvasás és gyakorlati tanítások következtek. **Oszvát Miklós** bogárfalvi közs. tanító tanított a VI. osztályban a természettanból, ismertetőn a »Nedves légtümenyeket«; ezt követte Nagy Domokos árvátfalvi tanító tanítása a V. osztályban a természetrajzból, ismertetőn a »Nyulat«. Mindkét tanítás jól sikerültnek nyilváníttatott. Veres Ferencz »Ezer év« című értekezését olvasta fel; ezután Jakab József szavalta »Fekete eb« című költeményét Garay Jánosnak; mindkét előadás tetszéssel fogadtatott. A tárgysorozat szerint a jelentések következtek. Elnök jelenti: 1. A központból könyvtárunk részére »Iszákosság« című mű díjtalanul küldtetett, két drb mű megszerzésre ajánltatik; 2. Oroszhegy, Varságh és nagykutpataki tanítók multkori elmaradásukat levél által igazolták; 3. Hegyi Zsigmond bögözi körjegyző, egyetünk r. tagjául jelentkezett; tudomásvétel után Sándor Lajos pénztárnok jelenti, hogy kétszeri felszólítására László Elek bétái községi tanító nem illemez választ küldött, sajnálatos véletel tudomásul. Elfogadtatott végül Sándor Lajosnak azon indítványa, miszerint a fiókkör hasson oda, hogy az udvarhelyi áll. felső leányiskola tanítónő is az alapszabályaink értelmében üléseinken részt vegyenek. A jövő gyűlés — mint diazgyűlés — helyül, Felső-Boldogasszonyfalva jelöltetett ki. A

tárgysorozat megállapítása, a jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után, elnök megköszönve a kitartást, az ülést bezárta délután 2 órakor.

— **Nagypénteki passió.** A nagy-héten a keresztény világ szent ünnepein a róm. kath. felső templomban az idén is nagy közönség hallgatta a passiót s vett részt az ünnepi ájtatosságban. A misén Jung Cseke Lajos apát esperes-plebános pontifikált fényes segédlettel. A passiót a helybeli dalegylet énekelte; a magánrészekben: Torók Bódog, dr Voith Gerő, dr Vajda Emil és Gál Sándor megható énekét hallgatta vallásos áhitattal a nagy közönség.

— **E. K. E.** holnap d. u. 5 órakor, a kaszinó helyiségében, választmányi ülést tart.

— **Záró-filletterély.** A sz. udvarhelyi iparos önképző és betegsegélyző egyesület 1896. április 6-án (husvét másodnapján), saját nagytermében, záró-filletterélyt rendez, a következő műsorral: 1. Nyitány, a helybeli zenekar által. 2. Szavaltat, Mészáros Zoltán által. 3. Szavaltat, Pávelka Marika k. a. által. 4. Zene. 5. Felolvas Diemár Emil. 6. Szavaltat, Veress Nelli k. a. által. 7. Szavaltat, Neubeller József által. 8. Czimbalom-szó, Bucsi Irma k. a. által. 9. Morolog. Soha Aladár által. 10. Zene. 11. Szavaltat, Sebesi Arthur által. 12. Felolvasás, Németh Sándor által. 13. Zárbeszéd, Solymossy Endre elnök által. — Műsor után táncz éjféltől 2 óráig. Rendezők: Ferenczy Mariska, Nyerges Vilma kisasszonyok, Németh Sándor, Fischer Ferencz.

— **Az E. K. E.** március 21-én tartott tánczestélye alkalmával felülírtettek: Végh Ferencz, csendőrhadnagy 2 frt, Groák hadnagy 1 frt 50 kr, Schossberger Jakab, százados, 1 frt, N. N. 1 frt. Jegyeik árát beküldötték: Pogány Koraélné 1 frt, Jáger József 1 frt, Gálffy Kálmán 1 frt. Fogadják a pénztár nevében köszönetemet. Molnár Károly, pénztáros.

— **Meghívó.** A darzi önképzőkör javára, f. hó 7-én, szini előadással egybekötött, zártkörű, kosaras táncmulatság lesz. A műsor: Hit, remény, szeretet (életrajz); Cserebogár, énekes népszimű 5 felvonásban. Kik tévedésből meghívót nem kaptak, ez uton meghívja őket a rendezőség.

— **Halálozás.** Daniel Károlyné, szül. kézdí-vásárhelyi Kiss Amália, életének 42-ik, házasságának 25-ik évében, március hó 29-én este, tüdővészben, Oláhfalun meghalt.

— **Letört bimbó.** Gálffy István, fenyédi körjegyzőt és nejét, Lázár Juliskát, súlyos csapás érte, mert 13 hónapos gyermekük, Lenke, márcz. 28-án d. u., hosszas szenvedés után, Fenyéden megszűnt élni.

— **Szerencsétlenség** Farkas Menyhért, fiatal legényt, ki a husvéti ünnepek alatt akart megünnölni, Agyagfalván, építés közben, egy épületre agyonfűtötte.

— **A »Székelykereszturi jótékonyozó társas-kör«** március hó 20-án olyan sikerült filletterélyt rendezett, a milyen még ebben az évadban nem volt. A sikerdus estélyt Meisinger Gusztávné, László Anna k. a., S. Nagy Ferencz és Viola Miklós rendezőknek köszönhetjük. Az estélyt megnyitotta a helybeli polgári zenekar gyönyörű népdalegyüttessel, melyet a közönség megújrazott. Osz Domokos felolvasása, a »Nemes lelkéről«, annyira lebilincselte a közönséget, hogy tetszésnyilvánításának, mely tapsviharaiban nyilvánult, alig lett vége. A »Tetemre hívás« t gyönyörűen szavaltta Viola Anna k. a., »Zug az erdő, hull a levél a fáról« népdalt, fuvalakiséret mellett, elragadóan énekelte Spaller Ilona k. a., Nagy Albert az általa megszokott kedvességgel adta elő »Egy kedves ember« című monologot s ezen kedvességért a közönség kedves tapsviharral jutalmazta meg. Végül a közönség felkérésére Petre Ferencz, színész, a Houokai szintársulatának jeles tagja, adta elő a »Légy« monologot, folytonos derűltég közt. A műsor végeztével a fiatalok tánczra perült s járta a különböző tánczokat éjfélig, de nem a társas kor pénztára terhére, hanem a rendezők zsebére.

— **A Budapestre küldött szállítványok kezelése.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara tudatja, hogy Budapest keleti p. u. állomáson a gyorsáru fel. és leadás folyó évi április hó 30-ával beszünttetetik, míg ellenben Budapest Józsefváros állomása gyorsáru fel. és leadásra — vámkezelést igénylő gyorsáruk kivételével — folyó évi május hó 1-én megnyitattatni fog. A vámkezelést igénylő gyorsáruk 1896. május hó 1-től kezdve Budapest főváros állomásra címmezendők. — A Budapest Józsefváros-állomásra rendelt, vagy ott feladott gyorsáru-küldemények úgy a helyi forgalomban, mint az összes bel- és külföldi forgalmakban, a Budapest keleti pályaudvarra nézve megállapított gyorsáru díjtétel-k alkalmazatának.

— **Magyarország.** A művelt közönség érdeklődését a május 1-én megkezdődő ünnepségek már a legteljesebb mértékben felkeltették. A kiállítás megnyitása, a külföldi fejedelmek látogatása, az új parlament ünnepélyes felavatása, a szent korona körülhordozása, a díszbandérium fel-

vonulása, a történelmi nagy díszmenet, a kongresszusok stb. stb., minden nap egy-egy nagy és jelentőségteljes eseményt képeznek. A nagy közönség bizonyára a legkimerítőbb értesülést kívánja szerezni a történésekről. A »Magyarország« politikai napilap szerkesztősége már megtett minden intézkedést, hogy a közönséget az ünnepélyekről és a lefoiyandó eseményekről a legbehatóbban tájékoztassa. Kiterjedt hírszolgálatlaltal és a legtekintetesebb technikai berendezéssel a »Magyarország« lehetővé teszi, hogy az ország közönsége egy fél nappal, sok helyen egy egész nappal előbb értesüljön az eseményekről, mint eddig. A »Magyarország« már az éjjeli postákkal szállítatván, a vidék közönsége a »Magyarország«-ban már reggel olvashatja mindazt, a mi előző nap történt. Tehát az összes ünnepélyeket, beszédeket, tárgyalásokat; szóval az összes bel- és külföldi eseményeket. A »Magyarország« azonkívül is a legértelmesebb és leggazdagabb lap. Vezérezikkeit az ország legelső publicistája: Bartha Miklós írja, a kinek czikkjei eseményszámba mennek. A »Magyarország« teljesen szabad és független lap, véleményében nem befolyásoltatja magát senki és semmi által, csakis a közönség érdeke és az igazság által. Ezen fellépése biztosította számára már eddig is a közönség osztatlan elismerését. Ugy, hogy a »Magyarország« ma a legelterjedtebb lapoknak egyike. A »Magyarország« felelős szerkesztője Holló Lajos dr, orsz. képviselő. Előfizetési ára egy hóra 1 frt 20 kr, negyedévre 3 frt 50 kr, egy évre 14 frt. Megrendelések levelezőlapra a kiadóhivatalban (Budapest, Sándor-u. 2.) eszközölhetők. Egyes szám ára 5 kr.

— **A millenium a népiskolákban.** A vallás és közoktatásügyi miniszter ur folyó évi 7584. számú rendelete értelmében Magyarország ezer éves fennállását május 9-én ünneplik meg az összes népoktatási intézetben. Idevágó rendeletével egyidejűleg a közoktatásügyi miniszter egy tizenhét pontból álló tervezetet bocsájtott ki az iskolák számára, a mely nagyjában utmutatás nekik ezen iskolai ünnepély mikénti megtartására. Ezen miniszteri tervezet teljes anyagát iskolai használatra most kiadogozta Sretvizer Lajos székes-föv. igazgató-tanító és egy 10 krajczáros füzetben közrebocsájtja. A lapunk szerkesztőségéhez beküldött diszes füzet borítékja kortörténeti képet ábrázol és tartalmazza egy a tanító, mint a gyermek által elmondandó beszédet, az elszavalandó költeményeket, a hazafias énekek kótáit stb. Ajánljuk e diszes és tartalmas füzetet a tanulók által is megszerzetni, hogy az nekik becses és maradandó emlékül szolgáljon az ezer éves ünnepségről. A csekély 10 krnyi bolti árból 100 példánynak egyszerre való megrendelésénél minden példány után még 1 krt az Eötvös-alapnak stb. is ad a kiadó Dobrovsky és Franke cég Budapestben. Egy mutatvány példány 15 kr. előleges beküldése ellenében küldetik. Megrendelhető Betegh Pál könyvnyomdájában is Székely-Udvarhelyen.

— **»Országos Történelmi Ereklye-Muzeum-Egyesület Kolozsvárt«** czimen a magyar önvédelmi harcra vonatkozó emléktárgyak összegyűjtésére az országban legelőször alakult egy testület. Ennek gyűjteményét Kolozsvár városa véduöksége alá vette s a város tulajdonát képező Mátyás király születési házában helyezi el, hogy a kegyelet tárgyai a nemzet fia részére mindig hozzáférhető legyenek. A muzeum-egylet alapszabályait is meg erősítette a belügyminiszter, a muzeum örökös tagja 1000 frtot, az alapítók 100 frtot, a rendes tagok évente 1 frtot fizetnek. E muzeumba a következő tárgyak küldhetők: 1. Arozkép. 2. Agyngolyók és más lövegek. 3. Csatahely vázlata. 4. Csataterekről, hősök sirjairól vett föld, víz, virág. 5. Csatakép. 6. Emlékoszlop rajza. 7. Emlékoszlop miniatúr mintája. 8. Érdemrend. 9. Egyéb szab. harci ereklyék. 10. Fegyver. 11. Folyó pénz. adomány a muzeum javára. 12. Hadi zászló. 13. Könyv, füzet. 14. Koszorú. 15. Kézirat, okmány. 16. Katonai felszerelési tárgyak. 17. Mátyás király ereklyék eredetiben vagy másolatban. 18. Nyomatványok. 19. Proklamációk. 20. Pecsétnyomok. 21. Ruházat. 22. Szabadságh. pénzek. 23. Szabadságharczi elítéltek által fogságban készített emléktárgyak. 24. Szabadságharczi kokárdák. 25. szobor. 26. 1848—49 iki hírlapok és röpiratok. — A muzeum egylet hivatalos lapja az »1848—49. Történelmi Lapok«. Megjelenik Kolozsvárt. Előfizetési ára 1 évre 4 forint. V. évfolyam. A lap id. Szinyei József szerint »Panthéon« lesz az 1848—49 beli honvédeknek. Közli a szabadságharczbeli honvédek történelmi visszaemlékezéseit, arczképeit, életrajzait.

— **Lemondás.** Bedő Arpád, az »Abrudbányai Verespatak« hetilap szerkesztője, a szerkesztésről lemondott; mivel pedig senki sem vállalkozott a szerkesztésre, a lap megszűnt.

Szerkesztői üzenetek.

r. a. A két kis elbeszélést köszönettel vettük s egy kicsit megfésülve közreadjuk, míhelt csak terünk engedni. Egy kis türelemért esedezünk.

Kiadói üzenet.

Lapunk t. előfizetőit kérjük, hogy ha a lap a rendes szokott időben, bármelyik postára be nem érkeik: lehetőleg azonnal a postán a adandó ingyenes „Visszajelentési lap”-on a kiadóhivatalt értesíteni sziveskedjenek, hogy a kellő intézkedést haladéknélkül megtehessek. Már több olda ról vettünk panaszos értesítéseket t. előfizetőinktől, hogy a lapot nem kapják rendszeresen. E bosszantó bajon csak úgy segíthetünk, ha a fenti eljárást használják t. előfizetőink. Az illető postahivatalokat pedig figyelmeztetjük, hogy lapunk kézbesítését a legnagyobb pontossággal eszközöljék, mert hasonló panaszok esetén — mivel lapunk a helybeli postahivatalnál mindig legkésőbb vasárnap délelőtt pontosan feladatik — minden egyes mulasztásért az illető postát tesszük felelőssé.

CSARNOK.

NEÁGA.

Irta: Carmen Sylva.

— Románból fordította: Gondáné Steinburg Irén. —

(A királynétől egyedül jogosított magyar fordítás.)

(Utánnyomás tilos.)

— Előre! előre! — hangzék borzalmasan, mélyen a föld alatt, a magas, megmérhetetlen boltozat sötétjén keresztül.

A mélysegből, hova egy nyílason át a nap rózsás sugara távolból ragyogó csillagként világított, néma csöndben, sódarabokkal megtöltött kosarak emelkedtek föl s egy másik nyílason keresztül üres kosarak ereszkedtek lefelé s messze elhangzó lármaival zuhantak a szürke sóra.

Emberek hamuszínű gyolcsingben, bőrnadrágban, széles bőrvélvel, szíjas bocskorban állottak körben és szomorúan kiálták: előre! előre! valahányszor egy-egy kosárnak a megtöltését elvégzik. Mozgásuknál a vas zörgése hallatszott, a térdük alá erősített vaskarikáké, melyeket láncz kötött össze, mi nem engedé, hogy szabad akaratként mozogjanak.

Egy kissé tovább, sorjában más emberek állottak, kezükben csákánnyal s kimérten vágják a sódarabokat, melyek nehéz, átható lármaival gördültek odább.

Végre ékek segítségével szétrepeszték a nagy sódarabokat s minden ütés dübörögve hangzék át a nagy boltozaton. Minden ember előtt a földön egy kis méces égött, mely csak akkora helyre világított, hol egy-egy munkás dolgozott és gyöngye fényt árasztott az emberek sápadt, elkeseredett arczára. Fejükön sapka volt, de hajuk nem hullámozott valukra, mint a hogy a román nép viseli, hanem rövidre volt nyírva.

Ezek Románianak sóbányái, melyekben azon legbűnösebb gonosztevők dolgoznak, kiket más országokban lefejeznek vagy felakasztanak.

Azon időben, melyről beszéltek, a sóbányák munkásai soha se láttak napfényt: ott aludtak, hol dolgoztak, a sön, míg a halál meg nem váltá őket. A földalatti, alig embermagasságu utak hosszas kanyarodásokban kivezettek a föld színére és bejáratuknál valóságos pokoli látvány mutatkozott. E látványra akaratlanul fel kellett kiáltani: „Lasciate ogni speranza voi ch'entrate”, hagyjatok fel minden reménytel, ti, kik ide beletétek. Es igazuk volt a kétségbe esett, halvány képű embereknek, kik alig bírtak nehéz lánczaikat maguk után vonsozni.

Lent a bányában, egy napon, egy öreg ember felhagyva munkáját, csákányára támaszkodva, pihent. Szürke szőr ujjasa vállára volt vetve s szemével követé a labánál álló kis lámpa szegényes fényét, mely gyöngye és remegő fényével egy kialvó életre emlékeztetett. Előtte emberek jöttek-mentek, ép oly öltözetben, mint az övé s szölkáltak valamit hozzá, de ő, melyen gondolataiba elmerülve, meg se hallá. Arczuk, szakálluk, kabátjuk és ingük, minden oly szürke színűnek tetszett, mint a só.

Felsőhajtott. — Egyszerre a földalatti utakon mozgás zaja támadt, a mécesek gyöngye pislogó lángjánál távolból érkező, meghajlott fiatal alak korvonalai bontakoznak ki. Leverten nézett a sötét éjbe, mely fölötté és alatta nehézkesen megfeküdt. Két csendőr kísérté ezen szerencsétlen ifjút. Mielőtt a tekervényes utakra lépett, kétségbeesett próbát tett legránai a mélysegből, de tervének kivételében azonnal meggátoló kísérete.

A mélysegből sok tekintet irányult feleje, borzalommal gondolt vissza azon sok szerencsétlen órára, melyek oly lassan perdültek le, mióta először lépett e rettenetes helyre. Végre lent volt nálak az ifju is. Kétségbeesetten tekintett körül, majd levágta magát a földre, nem messze az öregtől, ki mozdulatlanul állt helyén és nézte, mily örülden hanykolódik, vergődik az ifju a földön.

— Nem bírok, nem tudok, — kiáltá — nem tudok itt élni világgosságnélkül! E gyilkos pokolba dobtak engem? Örökös éjszakába? Nem bírok!

Kezeit fölemelve tördelte, majd fölkel, s minden mozdulatánál megzörrentek nehéz bilincsei.

Mint valami vadállatot rablánczra fűzték s örökös éjbe és sötétségbe taszítottak.

— Mutassatok utat nekem! — kiáltá az ifju. Engedjétek innen el, mert itt élnem nem lehet!

Aztán észrevevén az öreg, ki majdnem mellette állott csákányára támaszkodva, s mélyen meghatva tekintett az ifjura.

— Ah! — kiáltá az ifju térdre rogyva, — könyörüljön rajtam! Vegye kezébe csákányát és sujtson le rám, hogy azonnal szörnyet haljak.

— Nekem nem szabad, — mondá az öreg szomorúan.

— De én meg akarok halni!

Az ifju fölemelkedett és fejét egy kiálló sódarabon akarta összezúzni, de az öreg visszatartá.

— De hisz te nem vagy örök fogságra kárhoztatva, mondá az egyik elítelt bányamunkás, mire az ifju örült kacagásra fakadt.

— Tizenöt év annyi, mint az örök rabság.

— Én tizenhét évre vagyok elítélve.

— Én 24 évre.

— Én élethossziglan, mondá egy harmadik.

Az ifju vad, majdnem örült tekintetet vetett mindnyájukra.

— Ki tudja, mit tettek! — kiáltá végre. De én nem vagyok gonosz ember, én csak az ártatlanságot védtem.

Egyik közülök fölnevetett.

— Ah! tehát a szerelem sodort ide?

— Gyantottam rögtön, míhelt megláttalak.

— Kedvesesedet ölted meg, vagy a csábítót, mondá egy másik toladódn.

Az ifju tovább lépett és mondá:

— Nem tartozom senkinek tettemről beszámolni.

Ezek után az öreg az ifjuhoz közeledve, kezét ennek vállára tevén és mondá:

— Tizenhat éve, hogy itt szenvedek, pedig én sem vagyok becstelen s a mit tettem, arról beszámolok Isten és emberek előtt.

— Mit tettél?

— Szolgáltam egy gonosz és rossz embernél s daczára annak, hogy sokat, nagyon sokat eltűrtém, ő a legdurvább módon bánt velem.

Egy napon kárhozatos bánásmódja kegyetlenül nehezedett ream. Nővéremet korbáccsal addig verte, míg belehalt. Ezek után nem tudtam bosszumat fekezni. Egyesültünk hatan, heten, sorsot húztunk, hogy melyik löjje le gazdánkat, a sors engem választott. A közel levő városból egy erdőn kellett keresztül mennem. Itt lestem rá egy fa mögül s egy lövéssel leteríttem a földre. Csak annyit bírt felkiáltani: „Szent Isten! Én én örvendtem, midőn láttam, hogy teljes lélekjelenléttel szenvedte a halál végtelen kínjait! Midőn a magas törvényszék előtt valánk a bíró felkiáltott: „Tetteket úgy is ki fog derülni, valljatok! Akkor én előléptem és így szólám:

— Én vagyok a gyilkos! A szándékosan elkövetett büntetést bevallani jöttem ide.

A törvény szerint élethossziglani fogsággal sújtottak.

Az ifju mereven nézett az elbeszélő arczába, minden egyes szavát magába akarta volna szívni. Az ifju és az öreg körül a többi emberek kört képeztek s csak két méces, melyet két ember fején viselt, világítá meg a szomorú gyülekezetet.

Az öregnek hangja egyhangú volt, hiányzott belőle minden hangsúly, szintelenül, közönyösen morzsolta a szavakat.

A mélysegből félbeszakítás nélkül hallatszott az egyhangú: „Előre! és a sódarabok szakadatlan zuhantak alá, a csákányok nehéz csapásai szünetlenül dübörögtek. Imitt-amott a falon, hova egy kis fény vetődött, a falak nedves fénye tükrözött vissza. Az ifju majd elvörösödött, majd halálsápadtra változott, de a többi mind sápadt maradt mint egy-egy pokoli árny.

— Én sem vagyok gazember, sőt hajtott mélyen az ifju. A tánczban voltunk; mi legények összefogtunk, horát akartunk tánczolni. Velünk szemben a leányok virággal hajkuban, félkörben álltak s a legények kacintással szölkáltak őket magukhoz, kiki a maga párját. Én csak egyet kerestem, csak egynek óhajtottam kacintani, Neáganak.

— Neága? — kérde az öreg.

— Igen, felelt az ifju, s midőn rakacsintottam, ő hozzám szaladt és kötöttem, meg egy másik legény közt állott fűzbe a horához, de a legény eltaszítva őt, így kiáltott fel:

— Egy gonosztevőnek a leányával én nem tánczolok.

Haragtól égő szemem elhomályosultak, kirántottam bicskámát övemről és úgy beleplántáltam a mellébe, hogy azonnal szörnyet halt. De én nem akartam őt megölni, sőt ijedségem kimondhatatlan volt, midőn láttam, hogy mozdulatlanul fekszik előttem s Neága felkiáltott:

— Szent Isten! mit tettél? Végünk van! Sirt és kétségbeesésében vigasztalhatatlan volt. Szegény leány, elég oka volt, hogy sirjon, mert boldogságunk véget ért.

— Sándule! — kiáltá, — Sándule! Az én végzetem már az, hogy szerencsétlen legyek, ah miért kötötted életed az enyémhez, miért is szerettel engem?

— Kinek a leánya volt? — kérde az öreg.

— Nem tudom, soha se beszélt nekem atyjáról. Csak annyit tudok, hogy ő is fogoly bányamunkás valamely sóbányában; lehetséges, hogy ő is itt van.

— Lehetséges, — mondá egész halkán az öreg és aztán tovább kérde:

— Neága szép leány?

— Ah! — mondá Sándule — szeme még a sötét éjben is ragyog s a nap is szívesebben követi őt sugaraival, mint más. Szempárja nagy és oly mély fájdalom tükrözik benne, mint a vadász fegyverétől halálosan megbseztett özike szemében: haja fekete, mint a holló kontóse és ajka piros, mint a hajnal pir, teste hajlékony és mozdulatai oly kecsesek, mint akár egy királynéé; mikor vizet hoz a kútból, fején úgy hordja a korsót, mint akár egy királynő a koronáját s ha valakinek vizet nyújt, az csudát művel s új életre kelt, mint az első harmatcsepp a fonyadó növényeket. Ha nevet, vele kell, hogy nevéss, — de nem szokott gyakran nevetni — ajkai ezentúl, tudom már, soha többé nem nyílnak mosolyra.

(Folyt. köv.)

HIVATALOS RÉSZ.

195 sz. m. 896. Hirdetmény. A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszterium, az 1896. évi márczius hó 11-én kelt 14475. számú rendelkezéssel a feyvéd—zetelaka—gyergyótekerő pataki törvényhatósági közt 24.434—25.949 km. szákszán levő földmunkák s támfalak helyreállítását 9711 frt 76 kr. összeg erejéig engedélyezte. A fent említett munkák foganatosításának biztosítása céljából, az 1896. évi április hó 25-ik napjának d. e. 11 órájára az udvarhelyvármegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytár, yalás hirdettetik. A versenyzni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz a nyúlival inkább igyekezzenek beadni mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni, megjegyzendő, hogy az ajánlatok a költségvetéshez viszonyított % árengedés vagy áremelés mellett teendők. A szóbanforgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett magyar kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, naponkiunt megtekinthetők. Kelt Székely-Udvarhelyt, 1896. márczius 23-án. Fereuczi, kir. főmérnök.

Sz. 7233 96. ali-p. Valamennyi község előjáróságának. A m. kir. földművelésügyi miniszter ur a marhalevél hiánya, vagy szabálytalansága miatt elkobzott és elárverezett állatok után befolyó összegek kezelésére vonatkozólag a következő rendeletet adta ki. 1. Tekintettel arra hogy az említett körülmények közt talált állatok elkobzása azou az alapon történik, hogy a hozzájuk való tulajdonjog az annak igazolására szolgáló marhalevél hiánya vagy szabálytalansága miatt válik kétségessé az esetre, ha ezen állatokhoz való tulajdonjog, az említett rendelet 34. § ában megállapított 8 napi határidőn belül szabályszerűen be nem igazoltatnék, az ily állatok gazdátlanoknak tekintendők. 2. A 8 napi határidő letelte után ily módon gazdátlaná vált állatokra is minden tekintetben az 1894. évi XII. t. cz. 105. §-ában, továbbá az ezen törvény végrehajtása tárgyában kiboc átott 1894. évi 48000. számú földművelésügyi miniszteri rendelet 104., 105. és 107. §-aiban, továbbá II. rész 4. pontjában megállapított eljárási szabályok alkalmazandók. 3. A fentebbi pontokban megszabott eljárás mellett értékesített állatok eladási ára egy évi letéti kezelés végett a törvényhatóság hazi pénztárába, azután pedig, ha ez év alatt az állat jogos tulajdonosa nem jelentkezik felrészben az illető község javára a hazi pénztárába, fele részben pedig az orsz. kőzgazd. alap javára, a kir. adóhivatalba fiztatendő be s az illető felévi számadás során számolandó el. Mírói az előjáróságot szigorú alkalmazkodás végett értesitem. Székely Udvarhelyt 1896. évi márczius hó 27-én. UGRON, alispán.

HIRDETÉSEK.

25 szekér széna olesó áron eladó,
Balázs Sándor birtokos urnál
Ábrahámfalván.

Hirdetmény.

Tekintetes községi előljárásnak.
A vármegye gazdasági egyesülete, ez évben a »Szüzugulya« legeltetésére Szent-Lélek község tulajdonát képező »Tartod« nevű ösmeretes jó legelőt fogadta ki. E legelő kitünősége már ismeretes, egyesületünk még több éveken keresztül ugyan e célra használta, s mindig teljes megelégedéssel volt; úgy az egyes üsző tulajdonosok is nemhogy meg voltak elégedve, de a legnagyobb elismeréssel voltak az egyesület ezen intézménye felől.

Felkérjük a tekintetes községi előljárást, hogy községében kihirdetni sziveskedjék azt: hogy a szüzugulyában való legeltetésre felvételnek az 1-3 éves üszők és pedig, az egyesületi tagok 2 frt 50 kr, a nem egyesületi tagok 3 frt 50 kr legeltetési díj fizetése mellett. A legeltetési díj első részlete az üszők beadása, második rész az elvitelekor fizetendő. A legeltetésre adandó üszők bevétele a bejelentés szerinti sorrend szerint fog történni. Bejelentési határidő május hó 1-ig Kassay Dezső gazd. egyleti titkárnál eszközözendő.

Udvarhelyvármegye gazdasági egyesülete.
Székely-Udvarhely, 1896. évi márczius 25.

1-1 Ugron János, s. k. elnök.

Sz. 602-896.

Arverési hirdetmény.

Alólírt községi előljárást közzé teszi, hogy községe határában, a »Maros« folyó közelében fekvő »Barabás utja« nevű megtakarított vágterületből 35.1 holdon lebélyezett 28-60 cm. vastagságú 2943 db kereskedelmi fenyőfát, mely a gyergyó-szentmiklósi m. kir. erdészeti hivatal beemérése szerint 2991 m³ tömegű, a község hivatalos házában folyó évi április hó 19 én, d. u. 2 órakor, szó- és írásbeli versenytárgyaláson el fog adatni.

Kikiáltási ára 1 m³ fenyőfának 1 frt 75 kr.
Erről árverezni kívánók oly megjegyzéssel értesíthetnek, hogy a közelebbi feltételek alólírt községi előljárásnál tekinthetők meg.

Gy. Csomafalva, 1896. márcz. 18.

Az előljárást:

Puskás Adóif, k. jegyző. Rokaly Alajos, k. bíró.

Sz. 948-1896. t. k. v.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy szentegyházas-oláhfalvi alsó Tankó János végrehajtott, odaváló Dániel Iguác végrehajtott szüvedő ellen, 20 frt s járuléka kielégítése végett ezen kir. törvényszék területéhez tartozó Szentegyházas-Oláhfalvi község 55-ik számú t. l. k. v. b. n. foglalt ifj. Dániel György társtulajdonos nevére 1/6-od részben, Dániel János ifj. nevére 1/6-od, Daniel Teréz nevére 1/6-od és alperes Dániel Iguác nevére 1/6-od részben A 750, 751. hr. sz. ház és beltelekkert az 1881. évi LX. t. cz. 156. § értelmében egészen 162 frt, ugyanazon t. l. k. v. b. n. foglalt A 2-3, 5-12, 14, 15-19. sorsz. külsőségből, alperes Dániel Iguácot 1/6-od részben megillető jutaléka 115 frt kikiáltási árban, mely összeg egyszersmind kikiáltási ár is 1896. május hó 26. napjának d. e. 9 órakor Szentegyh.-Oláhfalvi község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fognak adatni.

A venni szándékozók a becsárnak 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes papirban kötelesek a kiküldött kezéhez letenni.

Az árverési további feltételek a hivatalos órák alatt ezen t. k. v. hatóságnál megtekinthetők.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Székely-Udvarhely, 1896. márczius 3-án.

1-1 Györly Titusz, kir. törvényszéki egyes bíró.

A székelyudvarhelyi ászok sörfőzdébe egy erőteljes tanoncz, ki legalább négy elemi osztályt végzett, felvétetik.

1-1 Haurik, sörfőzde-tulajdonos.

Millenniumi csizmák

és mindennemű cipők

A legesimesabb kiállításban és olcsó árak mellett — tisztán kézi munkával előállítva — nők, urak és gyermekek részére állandó raktáron vanma' az „Első székelycipő-
raktár szövetkezet"-nél (Székely-Udvarhely

„Börpárszövetkezet" üzlethelyisége). 9-25

Vidéki megrendelések mérték, vagy egy viselt cipő beküldése után pontosan teljesítve lesznek.

Kiadó fürdői vendéglő.

A Szejké fürdőhöz tartozó vendéglő, az 1896-ik évi nyári szezonra a követelményeknek megfelelő tisztességes vendéglősnak kiadó. Értekezhetni Budik László fürdő-bérlőnél e hó 12-én d. u. 2-4 óráig a helyi iparos önképző olvasó-termében.

Meghívó.

A „Székelyudvarhelyi Iparos Önképző és Betegsegélyző Egylet" évi rendes közgyűlését f. évi április hó 12-én, d. u. 2 órakor, az egylet nagy-termében fogja megtartani, melyre a rendes és pártoló tagokat tisztelettel meghívja

az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés 1895. évről.
3. Pénztári számadás felülvizsgálata.
4. Indítványok.
5. Tisztviselők választása.

Szám: 184-896. **Meghívó.**

A »Székelyudvarhelyi kerületi betegsegélyző pénztár« III. évi rendes közgyűlését folyó évi április hó 12-én délelőtt 10 órakor, Székely-Udvarhelyt, az irodánk helyiségében (Kossuth-utca, dr. Lengyel József ur házában, földszint) fogja megtartani, melyre a t. cz. közgyűlési kiküldöttek ezennel tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése és felmentvény megadása iránt való határozat.
2. A felügyelő bizottság és a hiányzó igazgatósági tagok választása.
3. Indítványok tárgyalása.

Megjegyzés. Indítványok csak azon esetben vétetnek tárgyalás alá, ha azok legkésőbb folyó évi április 4-ig az igazgatóságnál írásban benyújtatnak. Ha a közgyűlésen a tagok határozatképes számban meg nem jelenének, úgy az alapszabályok 87. §-a értelmében a közgyűlés, tekintet nélkül a tagok megjelent számára, fog megtartatni. Székely-Udvarhelyt, 1896. márczius 30-án.

Novák Ferencz, pénztárnok, mint titkár.

Riemer K. Gusztáv, ig. t. alelnök.

FERENCZ-pálinka (sósorszesz)

VÉRTES gyógyisz.-féle,

használatban a leghatásosabb.

Egy üveg 1 és 2 korona.

Kapható Székely-Udvarhelyt: Bodrogi Áron, ifj. Dézsy Antal, Farczady K. Károly, Gál János, Gergely János, Máthé János kereskedésében;

Sz.-Keresztúron: Jaeger F. József gyógyszerárán és Lengyel László kereskedésében; valamint közvetlenül

VÉRTES LAJOS (19-25)

— Sas-gyógytárában Lugoson. —

Hirdetmény.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy én, a Koronkai-féle, Czell Frigyes és fiai által kibérelt helyiség üzletvezetőségét átvettem és azt a modern követelményeknek megfelelőleg rendeztem b.

A helyiséget, a hol tiszta borokat és legjobb fajta söröket fogom kimérni, május hó 3-án, a helybeli első zenekar közreműködésével, ünnepélyesen megnyitom.

Bátor vagyok a tisztelt közönség figyelmét felhívni arra is, hogy helyiségetem jól berendezett konyhával elláttam, a hol izletes ételek minden időtájban kaphatók u. m. reggeli, villásreggeli, ebéd, oszonna, vacsora, a melyeket olcsó ár mellett havi előfizetésre is már május hó elsejétől kezdve, úgy helyben, mint háztól kihordozva, a legpontosabban kiszolgálom.

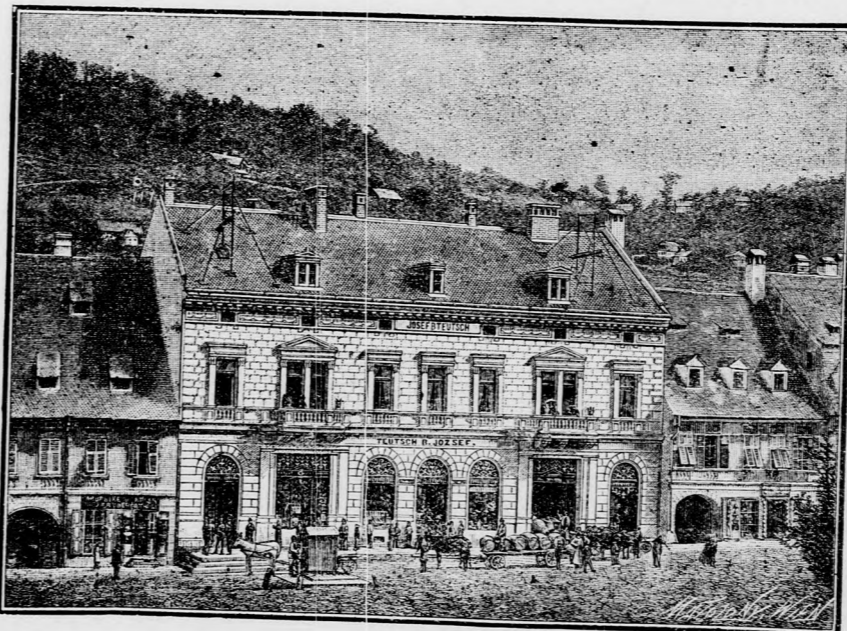
Elvállalom továbbá bankettek, társasvacsorák, lakodalmak stb. rendezését, legszolidabb ár mellett és a legnagyobb pontossággal.

Eddigi üzletemben ezentel is naponta friss czukrárszütemények és fagyalt kaphatók. Itt is a nagyérdemű közönség becses megrendeléseit és látogatásait tovább is várva, maradok alázatos tisztelettel

Walter Vilmos,

czukrász.

A TEUTSCH-EGE BOROK

kaphatók Székely-Udvarhelyen:

GÁL JÁNOSNÁL.

Swift Steyr kerékpárok

a Steyri fegyvergyár társaságtól
a legjobbak.

Raktár és képviselet:

Haltrich Adolfnál,

2-6 MEDGYES.

Kisküküllő- és nyáradmenti kitünő

asztali borok

különböző évi termések ára literenként:
20, 23, 25, 30 kr, helyben, vagy vasutra
feladva. Legkisebb mennyiség 10 li er.

Hordók gyári áron

Kaphatók Székely-Keresztúron

Szeszes italokkal kereskedő részvénytársaságnál.

Honisch L. István,

fényképezési és festészeti műterme ARAD, tem-
plom-utca 4. sz. a Minorita-palotával szemben,
MAKÓ, főtér.

Van szerencsém a székelyudvarhelyi n. é.
közönség szives tudomására hozni, hogy magyar-
országi körutam alkalmával, Székely-Udvarhelyt
szándékozom néhány hétig felvételeket esz-
közölni.

Itt tartózkodásom ideje április elejére fog
esni. És az első felvételek még a millenniumi
kiállításra is küldve lesznek.

Kérem a n. é. közönség b. megrendeléseit
részemre fenntartani.

Tisztelettel vagyok:

Honisch L. István,

fényképész.
Budapesten és Aradon fényképezési műtermek
tulajdonosa.

4-0

ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR

a legjobb minőségűnek ismert

Singer varrógépekből.

70 frttól 100 frtig árusítják utazó ügynökök a rossz minőségű varrógépeket.

Mi ajánljuk az „ADRIA“ magyar varrógépgyár kitünő családi varrógépeit.
30 forintért, szabó- és cipész-gépeit 42 frtért, a világhírű
durlachi-ritzner-gyár családi varrógépeit 40 frtért, szabó-
és cipész-gépeit 50 frtért, készpénzfizetés mellett, csekély árfeleme-
léssel részletfizetésre is. Feltétlen jótállás!

Nagy választék a legjobb minőségű acél váltóékekből és tartozékaiból.

Gyertyánffy Jónás fiai

vaskereskedése Székely-Udvarhelyt.

Uj szobafestő és mázoló.

A n. é. közönség b. tudomására hozom, hogy Székely-Udvarhelyen, a Csorgó-
utczában, — saját nevem alatt — a mai kor igényeinek megfelelő kellékekkel
ellátott

szobafestő- és mázoló-üzletet

nyitottam. Elvállalok minden e szakmához tartozó munkát, pl. szobafestést, mázó-
lást, tapétázást, aranyozást stb., s minden igyekezettel azon leszek, hogy az
igen t. közönséget pontosan, szakszerűen és mégis olcsó árak mellett kiszolgáljam.
Magamat és üzletemet a m. t. közönség kegyeibe ajánlva, vagyok

Székely-Udvarhelyen, 1896. márczius hó

mindig kész szolgálattal:

Szilágyi Sándor,

szobafestő és mázoló.

Egy fiut tanulóknak elfogadok.

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatványraktára.

Betegh Pál könyvnyomdája,

könyv- és hírlapkiadó vállalata,
papír, írószér és zeneművek, egyházi, iskolai, községi, közigazgatási, ügyvédi, végrehajtói és magánügyi nyomtatványok
nagy raktára.

Mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: eljegyzési, esküvői, táncvigalmi és más alkalmi meghívók és jelen-
tések, névjegyek, gyászjelentések, könyvek, folyóiratok és hírlapok, hivatalos és magánügyi rovatozott ívek (tabella), stb. stb.
csinosan, gyorsan és a legolcsóbb árban elkészítetnek.

A „Székely-Udvarhely“ vármegyei hivatalos lap, a községi és körjegyzők egylete és az általános tanító
egylet hivatalos közlönye — s mint ilyen hetenként minden községben olvassák — a hirdetések közlésére a legalkalma-
sabb. Hirdetéseket, olcsó árszabály szerint, felvesz a kiadóhivatal.

N E M muszáj már idő előtt meghalni, mert a Derzsi „Élet könyve“ (kontra Kneip) állandó házi orvos sze-
rint még az eddig gyógyíthatatlan betegségek is házilag feltűnül és ingyenesen gyógyíthatók. A „Székely-Udvarhely“
egész éves előfizetői 1 frtért, nem előfizetők 1 frt 50 krért megszerezhetik.

Pálfi Lajos „Okszerű méhészet kézikönyve kérdések- és feleletekben“. Ára csak 50 kr.

Péterfi Tamás „Székelyföldről“. Beszélyek, regék, góbéságok. Ára 1 frt.

Baka János „Orangyal“. Ima- és ének könyv, a róm. kath. ifjúság számára. III. bővített kiadás. Ára 45 kr.

„Mi a reformátusok hite?“ Konfirmáció alkalmára és a közönség részére. Ára 5 kr.

100 darab utad befizetési könyvecske, 5 évre, 1 frt 50 kr. — 100 darab cseledékonyv 5 frt.

Tenta-gyári raktár. A legfinomabb Antraczen és valódi Gallus írótenták 1 literes, 1/2 literes üve-
gekben és korsókban, gyári áron. A többszörösen kitüntetett Müller Testvérek 1868-ban alapított budapesti gyarából.
Vidéki megrendeléseket azonnal és lelkiismeretesen teljesítik

kiváló tisztelettel

Betegh Pál.

Nyomatott a kiadótulajdonos: Betegh Pál könyvnyomdájában, Székely-Udvarhelyt. 1896.